

HEBREOARE jóaripũ

Cõãmacũ cũũ macũmena basocãre wedeyigu

¹ Too sugueropũ Cõãmacũ cũũyara profetamena marĩ ñecũsũmuãrẽ wedeyigu; sĩcãrĩ mee wedeyigu. Cũũ wederécõrõ merẽã dícu wederucuyigu.

² Atitõ niiture bũrecorire cũũ macũmena marĩrẽ wederigu niĩwĩ. Cõãmacũ cũũ macũrẽ “niipetire mũye pũtuáadacu” jĩiyigu. Cũũmenarã atibũrecore bauanéyigu.

³ Cũũrã Cõãmacũ asibatére añurére cuogú niĩ. Cũũrã sũcã Cõãmacũbiro niirecutiqui. Cũũ wedesere tutuare cuorẽmena niipetire atibũreco niirere iñanũnũsequi. Marĩ ñañarẽ tiirere cosetóagu, Cõãmacũ tutuanetõgũ pũtopũ diamacãpe jeanuãjeayigu.

Cõãmacũ macũ ángelea nemorõ upũtĩ macũ niĩ

⁴ Cõãmacũ cũũ macũrẽ Õpũ niirere sõnecoyigu. Teero tiigú, ángelea nemorõ upũtĩ macũ pũtuáyigu.

⁵ Cõãmacũ cũũ macũrẽ biiro jĩiyigu:
Mũũ yũũ macũ niĩã.

Mecũãmena yũũ mũũ pacũ niirere masĩãdacua.*
Sĩcũ ángelere teero jĩriyigu. Teero biiri cũũ macũye maquẽrẽ wedesegu, biiro jĩiyigu:

Yũũ cũũ pacũ niigũda.

Cũũ yũũ macũ niigũdaqui.†

Sĩcũ ángelere teero jĩriyigu.

* 1:5 Salmo 2.7. † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13.

6 Basocá sōwū jĩgūrē atibúrecopu ticodio-
conemorĩ, cū jĩãdarere biiro jóanoã:
Niipetira ángelea cūūrē jeacūmu, padeoáro,
jĩ jóanoã.

7 Ángelepere cū jĩrere biirope jóanoã:

Ángelea Cōāmacūrē padecotera niicua;
cū dutirere tiirá, wĩno tiiróbiro wáacua.

Cūārā sūcā pecame tiiróbiro niicua.‡

8 Cū macūpereja biirope jóanoã:

Muu Cōāmacū niĩã; muu Ōpū niiré petirícu.

Muu niipetirare diamacūrā dutigudacu.

9 Muu diamacū tiirere booa; netōncārepere
booríã.

Teero tiigú, Cōāmacū muu Ōpū niigú muurē bese,
ōpū sōnecowí.

Muu menamacārā nemorō muurē usenire
painemorō ticowí,§

jĩ jóanoã.

10 Atecã cū macūpereja biiro jóanoã:

Basocá Ōpū, sicatorure muu basirora atibúrecore
bauanéwã;

ũmuãse niirécārē tiiwá.

11 Muu tiirígue petijōãadacu;

muupeja niirucujãgudacu.

Niipetire muu tiirígue suti tiiróbiro bóadiaadacu.

12 Muu teeré suti tiiróbiro tuupégudacu.

Niipetire wasonóadacu.

Muupeja wasorícu.

Muu catiré petirícu,*

jĩ jóanoã.

‡ 1:7 Salmo 104.4. § 1:9 Salmo 45.6-7. * 1:12 Salmo 102.25-27.

13 Cõãmacũ atecãrẽ cũũ macũrẽ biiro jĩĩrigũ niĩwĩ:
 Yáa wãmo diamacũniñape duiya,
 tée mũũrẽ ñnatutirare mũũ dutiriguere yũũ ãñurõ
 yũũri tiirípa.†

Sĩcã ángelere teero jĩĩriyigũ.

14 Niipetira ángelea bauhéra niĩya. Cũã cũũ dutirére
 tiicotéra niĩya. Cũã cũũ netõnénorirare tiiapudutigu
 ticodiocora niĩya.

2

*Cõãmacũ basocáre netõnére quetire
 tũonũnũsedutire*

1 Teero tiirã, cũũ macũye quetire marĩ
 tũoáriguere nemorõ ãñurõ tũonũnũsero booa.
 Tũonũnũseco, padeodúrijããda jĩĩrã.

2 Too sugueropure Cõãmacũ ángeleamena cũũ du-
 tirére* wedecoyigũ. Cũũ dutiré diamacũrã niirõ
 tiiríro niiwũ. Diamacũ maquẽ niipacari, basocápe
 netõnũcãyira. Cũã netõnũcãrecõrõ ññarõ ti-
 inóyira.

3 Teero tiirã, marĩrẽ netõnére quetire
 ãñunetõjõãrere teero ññajãrã, Cõãmacũ ññarõ
 tiíadarere netõrícu. Tee quetire marĩ Ôpũ
 wedesuguerigũ niiwĩ. Too síro cũũ wederiguere
 tũoríra marĩrẽ wedenetõnecowa. “Netõnére quetire
 diamacũrã niĩã”, jĩĩwã.

4 Cõãmacũcã tee quetire “diamacũrã niĩã”
 jĩĩgũ, cũũ sĩcũrã tiimasĩrere pee tiĩẽñorĩ tiirigũ
 niiwĩ. Teero biiri Espíritu Santomena marĩcõrõ

† 1:13 Salmo 110.1. * 2:2 La Ley de Moisés.

tiimasĩrere ticorigu niuwĩ. Pee merẽã tiimasĩrere ticoqui, cũũ ticodugarobirora.

Jesús basocá wáarigue

⁵ Cõãmacũ atibáreco petiári siro, apebáreco jeari, ángeleare “mũã niipetirare dutiadacu” jĩriyigu.

⁶ Biirope Cõãmacũye queti jóaripũpũre sícã tee maquẽrẽ jóarigu niuwĩ:

Cõãmacũ, ¿deero tiigú mũũ nocõrõca basocáre wãcũjãĩ?

¿Deero tiigú nocõrõca cũãrẽ añũrõ ññanũñũsejãĩ?

⁷ Mũũ basocáre ángelea doca niirã niirĩ tiirígu niuwũ ména.

Péerogã siro basocáre pee dutirére añũrõ asibatéremena ticorigu niuwũ.

⁸ Niipetire mũũ bauanériguere basocá dutiaro jĩgũ, cũũrigu niuwũ,†

jĩ jóarigu niuwĩ. Cõãmacũ basocáre dutirére cũũgũ, niipetirere dutiaro jĩgũ, cũũrigu niuwĩ. Teero tirá, cũã “dutimasĩña maniã” jĩrẽ maniã. Teero niipacari, marĩ atitóre basocá niipetirere dutiri ññaria ména.

⁹ Ángelea docagã niimirigupereja masĩnoã. Cũũrã Jesús niĩ. Cũũ Cõãmacũ basocáre añũrõ tiirére ãñogú, marĩrẽ diabosarigu niuwĩ. Cũũ diagu, bayiró ññaarõ netõrígue wapa Cõãmacũ añũrõ asibatéremena cũũrẽ marĩ Ôpũ sõnecorigu niuwĩ.

¹⁰ Cõãmacũ niipetirere, niipetirare bauanérigu niuwĩ, niipetira cũũrẽ “añũgũrã tiiyĩ” jĩãrõ jĩgũ. Cũũrã paure ãmũãsepu wáadarimarẽ maa ãñosuguéguũ, cũãrẽ netõnéguũre biiro tiirígu

† 2:8 Salmo 8.4-6.

niiwĩ: Niipetirere añurõ tiiñápetijãrõ jĩgũ, ñañarõ netõrĩ tiirígu niiwĩ. Cõãmacũ teero tiigú, diamacá tiirígu niiwĩ.

¹¹ Marĩrẽ marĩ ñañaré tiirére acabórigu, teero biiri marĩ cũã acabónorira sícũpõna tiiróbiro niirã tĩa sáa. Teero tiigú, cũã marĩrẽ “yáa wedera niĩya” jĩgũ, bobosãriqui.

¹² Teero tiiró, cũã Pacure wedeserere biiro jóanoã:

Мнѹе маquẽrẽ yáa wederare wedeguda.

Basocá neãrucuroпу “Cõãmacũ añunetõjõãĩ” jĩ basapeoguda мнѹrẽ,‡

jĩ jóanoã.

¹³ Ateçã jóanoã:

Үнн Cõãmacũrẽ padeorucúa,§

jĩ jóanoã. Ateçã jóanemonoã:

Cõãmacũ põna cũã yнre ticoriramena año niĩã,* jĩ jóanoã.

¹⁴ Marĩ diaadari õpũũrĩrẽ cнoa. Teerora Jesucã marĩbirora õpũũcutirígu niiwĩ. Cũã marĩ tiiróbirora õpũũcutirígu diajõãyígu. Teeména Satanás dia diti-jõãdarare dutigúre docacũmurĩ tiirígu niiwĩ.

¹⁵ Teeménarã diaré cuimirare netõnérigu niiwĩ sáa. Teeré cuira, búrecoricõrõ ñañarõ yeeripũnacutimiyira.

¹⁶ Teero tiirá, ateré masĩnoã: Cũã ángeleapere tiiapugu mee atirígu niiwĩ; Abraham pãrãmerã niñнuserapere tiiapugu atirígu niiwĩ.

¹⁷ Marĩ cũyа wederare tiiapugu, marĩbirora baurígu niiwĩ. Marĩbiro niihẽgũjã, marĩrẽ

‡ 2:12 Salmo 22.22. § 2:13 Isaías 8.17. * 2:13 Isaías 8.18.

tiiápuribojĩyi. Marĩbirora niijĩgũ, paiaré dutigú sããrigũ niĩwĩ. Paiaré dutigú sããrigũ Cõãmacũ boorere tiigú niĩ; marĩrẽ bóaneõ ññaqui. Marĩrẽ diabolosarigũ niijĩgũ, paiaré dutigú niijĩgũ, marĩ ññaaré tiirere Cõãmacũrẽ acabóre sãĩbosáqui.

¹⁸ Satanás cũũrẽ ññaaré tiidutĩri, bayiró ññaarõ netõpacá, ññaaré tiiriyigũ. Cũũrẽ teero wáari, wãcũtutuayigũ. Teero tiigú, marĩrẽ ññaarõ wáari, tiiápuqui.

3

Jesús Moisés nemorõ niĩ

¹ Teero tiirá, yáa wedera, ññaaré tiirere acabónorira, ũmuãsepũ wáaadara, Jesús marĩ padeogúre wãcũnũnũseya. Cũũ Cõãmacũ beserigũ, cũũyere wededutigũ ticoconorigũ niĩ. Teero biiri paiaré dutigú, Cõãmacũrẽ marĩye niiádarere sãĩboságũ niĩ.

² Jesús Moisés tiiróbiro Cõãmacũ cũũrẽ cũũriguere diamacú tiigú niirigũ niĩwĩ. Moisés Cõãmacũrẽ padeoráre sũonígũ niirigũ niĩwĩ.

³ Jesuré Moisés nemorõ ãñurõ wãcũnetõnũcãrõ booa. Queorémena wedeguda. Sĩcũ wii tiiquí. Tiiwii tiirígũpe tiiwii nemorõ ãñurõ wedesenoqui. Jesurá wii tiirígũ tiiróbiro niĩ.

⁴ Wiiré ñña, ateré jĩĩmasĩã: “Sĩcũ tiiwiiré tiirígũ niĩwĩ”. Cõãmacũpeja niipetirepũrena tiisuguérigũ niĩwĩ.

⁵ Moisépe Cõãmacũrẽ padecotegũ niijĩgũ, Cõãmacũrẽ padeoráre ãñurõ coterigũ niĩwĩ. Cũũ Cõãmacũ too síro wedeadare maquẽcãrẽ wederigũ niĩwĩ.

⁶ Cristope tiwií òpũ macũ nijĩgũ, tiwií macãrãrẽ añurõ cotequi. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorá tiwií macãrã niirã tiia. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorucúra, tiwiipúra nijãrã tiia. Teero biiri “too síropũ cũũ ticoadarere marĩrẽ ticogũdaqui” jĩ padeorucúra, teerora niirucujããdacu.

Cõãmacũrẽ padeorá yeerisãcua

⁷ Teero tiirá, Espíritu Santo jĩriguere wãcũnũnũseya. Cũũ jĩrigue Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jĩ jóanoã:

Mecũã múã Cõãmacũ wedeserere tuorá,

⁸ yũũrijã tiirijãña.

Too sũguero macãrãpũ cũũrẽ netõnũcãrira tiiróbiro niirijãña.

Cũã yucũ manirõ, basocá manirõpũ niiritore, Cõãmacũ wederi tuorírucuyira.

“¿Niirõrã marĩrẽ ñañarõ tiigũdari cũũ? Tiiríqui”, jĩyira.

⁹ Cõãmacũ jĩyigu: “Cũã cuarenta cũmarĩ yũũ añurõ tiirére ñnarucumiwã.

Teeré ññapacara, ‘¿niirõrã marĩrẽ ñañarõ tiigũdari cũũ? Tiiríqui’, jĩ wãcũwã.

¹⁰ Teero tiigũ, yũũ cũãmena cúatũ.

Cũãrẽ biiro jĩwũ: ‘Múã diamacũ maquẽrẽ masĩpacara, noo booró tiijãã; yũũ dutirere booríã’, jĩwũ.

¹¹ Teero tiigũ, cũãmena cúagu, jĩwũ: ‘Diamacũrã biiro tiigũda:

Yũũ múãrẽ ticoadari ditare jearicu; yũũmena yeerisãricu’, jĩwũ”, jĩyigu Cõãmacũ,*

* 3:11 Salmo 95.7-11.

jĩĩ jóanoã.

12 Yáa wedera, cãmerĩ coteya. Sĩcũ ñañarõ wãcũ, padeohégũ niirijããrõ. Ñañarõ wãcũrã, padeodúra, too síro múã Cõãmacũ catirucugure cõãrã tiibócu.

13 Biirope tiyá: Bãrecoricõrõ Cõãmacũ cũũ “Mecũã” jĩĩrĩ bũreco niirĩ, cãmerĩ wãcũtutuari tiyá. Teero tiihéra, múã síquẽrã jĩĩditorere tũorá, ñañarẽre tiĩádacu. Cõãmacũrẽ yũũhera pũtuáadacu.

14 Marĩ sicato padeorĩguere padeorucújãrã, Cristore bapacũtira niĩádacu.

15 Yũũ jĩĩãrirobirora jĩĩ jóanoã:

Mecũã múã Cõãmacũ wedeserere tũorá, yũũrijã tiirijãña.

Too suguero macãrãpũ Cõãmacũrẽ netõnucãrira ti-iróbiro niirijãña,†

jĩĩ jóanoã.

16 Too suguero macãrãpũ Cõãmacũ wedeserere tũoracára, cũũrẽ netõnucãyira. Cũã niipetira Egiptopũ niimirira Moisés néewitiwarira niiyira.

17 Cuarenta cũmarĩ Cõãmacũ cúã ñañaré tiirĩ ññagũ, cúãmena cúayigũ. Teero tiirã, cúã yucũ manirõ, basocã manirõpũ diayira.

18 Cõãmacũ cũũrẽ netõnucãrirare biiro jĩĩyigũ: “Diamacãrã biiro tiigũda: Yũũ múãrẽ ticoadari ditare jearicu; yũũmena yeerisãricu”, jĩĩyigũ.

19 Teero tiirã, marĩ masĩtoaa: Cũã Cõãmacũrẽ padeorĩjĩrã, cũũ ticoadari ditare jeamasĩriyira. Cũũmena yeerisãre buarĩyira.

† 3:15 Salmo 95.7-8.

4

¹ Cõãmacũ too suguero macãrãpũre “yũũmena yeerisãrã atiya” jĩĩrirobirora marĩcãrẽ jĩĩgũ tiiquí. Teero tiirã, ãñurõ wãcũãda. Apetó tiirã, múã sĩquẽrã tee yeerisãre buarĩbocu.

² Marĩcã too suguero macãrãpũ tiiróbirora Cõãmacũye queti ãñuré quetire wedenorira niiã. Cũãpe búri peti tee quetire tũoyíra. Padeoríyira. Teero tiirã, ãñurére buaríyira.

³ Marĩpe tee quetire padeorãpeja Cõãmacũmena yeerisãre buatóaa. Tee maquẽrẽ Cõãmacũ wedesegu, biiro jĩĩyigu:

“Teero tiigú, cũãmena cúagu, ateré jĩĩwũ:

‘Diamacãrã biiro tiigúda:

Yũũ múãrẽ ticoadari ditare jearicu; yũũmena yeerisãricu’, jĩĩwũ”, jĩĩyigu Cõãmacũ,* jĩĩ jóanoã. Cõãmacũ atibúreco yaponóãri siro, yeerisãyigu.

⁴ Ateçã Cõãmacũye queti jóaripũpũ cũũ atibúrecore yaponóãri bureco síro macã burecore biiro jóanoã: Seis burecori siro apebúreco jeari,† Cõãmacũ niipe-tirere tiirã siro, yeerisãyigu,‡

jĩĩ jóanoã.

⁵ Ateré jóanemonoã:

Yũũ múãrẽ ticoadari ditare jearicu; yũũmena yeerisãricu,§

jĩĩ jóanoã.

⁶ Too suguero macãrãpũ ãñuré quetire tũosũguérira niipacara, Cõãmacũrẽ netõnũcãyira. Cũã

* 4:3 Salmo 95.11. † 4:4 Pecasãyemena: el séptimo día. ‡ 4:4

Génesis 2.2. § 4:5 Salmo 95.11.

netõñcãrigue wapa cãmëna yeerisãre buaríyira. Basocá cãmëna yeerisãre buaáدارو ðusaa ména.

⁷ Teero tiirá, Cõamacũ apebáreco beseiyũ sũcã. Cãm beserí bureco “Mecũã” jĩnoyiro. Marĩ ñecũsũmũã netõñcãri siro, peecũmarĩ siro, Cõamacũ David jóariguemena teeré wedeyigũ. Cãm wederiguere yũ mũãrẽ biiro jóatoaawũ:

Mecũã mũã Cõamacũ wedeserere tũorá, yũriijã tiirijãña,*

jĩ jóanoã.

⁸ Josué Israelya põna macãrãrẽ yeerisãrere ticoatã, Cõamacũ too síropũ “Mecũã yũre yũrá yeerisãre buaádacua” jĩrẽ maquẽrẽ wedenemoriboĩyi.

⁹ Teero tiirá, Cõamacũ yeerisãrirobirora marĩ Cõamacũrẽ padeorácã yeerisãmasĩcu.

¹⁰ Cõamacũ niipetirere tiirã siro, yeerisãiyigũ. Teero tiiróbiro Cõamacũrẽ padeorácã paderé yaponóãrirabiro yeerisãcua.

¹¹ Teero tiirá, marĩcã wãcũtutuario booa, Cõamacũmena yeerisããda jĩrã. Too suguero macãrãpũ Cõamacũrẽ netõñcãriro tiiróbiro tiinũserijãrõ booa.

¹² Cõamacũ wedesere catirébiro niirucujãã; tutu-anetõjõãã. Saderĩpĩ pũaniña asoyóaripĩbiro niiã. Tiipĩ nemorõ Cõamacũ wedeserepeja marĩ popeapũ, marĩ yeeripũnapũ, marĩ wãcũrépũ, niipetiropũ sããwacu. Cõamacũ wedesere tũorá, marĩ tũgueñare, teero biiri marĩ “biiro tiíada” jĩ wãcũré “ãñuniã” o “ñañaniã” jĩ besemasĩã.

¹³ Marĩ Cõamacũ tiirãra niijãrã, cãmũrẽ yayiómasĩria. Cãm niipetire marĩ wãcũrére ññamasĩ. Cãm

* **4:7** Salmo 95.7-8.

marĩrẽ “¿deero tiirá teero tiirí?” jĩĩ sãĩñárĩ, wedenetõnoãdacu.

Jesús paiaré dutigú niĩ

¹⁴ Jesús Cõãmacũ macũ, Cõãmacũ pũtopũ jearigu, paiaré dutigú niĩ. Teero tiirá, “Jesuré padeóa” jĩĩrere padeorucújãrõ booa.

¹⁵ Jesurá paiaré dutigú marĩ wãcũbayiheri ãñagũ, marĩrẽ bóaneõ ãñamasĩqui. Cũũcã niipetira basocá tiiróbirora niipetire jĩĩcõãsãnomiyigu. Jĩĩcõãsãpacari, sĩcãrĩ ñañaré tiiriyigu.

¹⁶ Teero tiirá, cuiro manirõ Cõãmacũ marĩrẽ maĩgũrẽ sãĩãda. Marĩ sãĩrẽcõrõ marĩrẽ bóaneõ ãñagũdaqui; marĩrẽ ãñurẽ ticodũgarigu niijĩgũ, tiipugũdaqui.

5

¹ Paiá cũãrẽ dutigũdure besera, cũã watoa niigũrẽ beseeya. Cũũ basocáye maquẽrẽ Cõãmacũrẽ sãĩboságũdure sõneconoĩ. Cũũrã basocá Cõãmacũrẽ ticodũgarere ticobosai. Cũã ñañaré tiirĩguere acabóre sãĩboságũ, wáicũrare sãĩ sóemonecobosai.

² Cũũ basocá niijĩgũ, wãcũbayihegu niĩ. Teero tiigũ, tũomasĩhẽrãrẽ, noo booró tiirãre bóaneõ ãñãqui.

³ Tutuhegu niijĩgũ, cũũ basirocã ñañaré tiirĩgue wapa ãpẽrãrẽ tiibosárobirora wáicũrare sãĩ sóemonecomasĩ.

⁴ Sĩcũ cũũ basiro “yũũ paiaré dutigú niigũda” jĩĩ sããmasĩriqui. Cõãmacũ cũũrẽ bese sõnecoqui, cũũ Aarónrẽ bese sõnecorobirora.

⁵ Teerora wáayiro Cristore. Cũũ basiro paiaré dutigú sããgũ, cũũ basiro beseriyigu. Cõãmacũpe

cũũrẽ bese sõnecoyigu. Cõãmacũrã cũũrẽ jĩĩrigu ni-
iwĩ:

“Мѹѹ уѹѹ macũ niiã. Mecũãmena уѹѹ мѹѹ расѹ
niirere masĩãdacua”, jĩĩrigu niwĩ,*

jĩĩ jóanoã.

⁶ Atecãrẽ Cõãmacũ cũũye queti jóaripũрѹ biiro
jĩĩrigu niwĩ:

“Мѹѹ pai niirucujãgũdacu.

Melquisedec niirrobirora niigũdacu”, jĩĩrigu ni-
iwĩ,†

jĩĩ jóanoã.

⁷ Jesús atiditará niigũ, Cõãmacũ cũũ diaadarere
netõnémasĩgũmena wedeseiyigu. Bayiró
busurómena, utirémena cũũrẽ sãimiyigu. Cõãmacũ
cũũrẽ quioníremena padeorí ãñagũ, cũũ sãirere
тѹoyígu.

⁸ Cõãmacũ macũ niipacѹ, ñañarõ netõyígu. Teero
netõpacú, Cõãmacũ dutirere ãñurõ уѹгũ wáayigu.

⁹ Ñañarõ netõríguemena tiĩñápetijãyigu. Teero tiigú,
niipetira cũũrẽ уѹuráre netõnégũ, catiré petihére
ticogú wáayigu.

¹⁰ Cõãmacũ cũũrẽ paiaré dutigáre sõnecorigu niwĩ
Melquisedec niirrobirora.

Padeodúri jĩĩrã, wãcũtutuaya

¹¹ Melquisedeye maquẽrẽ múãrẽ pee
wededugamiã. Múãrẽ ãsã wederé wisió niicu.
Múã peanetõjõãã masĩdugara.

¹² Múã yoari Jesuré padeóa. Mecũtigãrẽ
ãpẽrãrẽ buerãрѹ niitoabocu. Teero tiiróno tiirá,
Cõãmacũyere buesuguerere wedequẽnorĩ booa

* 5:5 Salmo 2.7. † 5:6 Salmo 110.4.

sũcã. Yaarére yaaróno tiirá, mecūtígãrẽ õpẽcó ùpũrã tiiróbiro niĩã ména.

¹³ Õpẽcó dícare ùpũgãno wĩmagũ peti niĩ. Teero tiigú, ãñurõ tiiré, ñañarõ tiirére besemasĩriqui ména.

¹⁴ Yaaré bayirépe bũtoá yaaré niĩã. Cũã ãñurõ buenorira tũomasĩ, ãñuré, ñañarére ññamasĩ, beserápũ niicua.

6

¹ Teero tiirá, tutuanemorepere buenemoãda, Cristoyere ãñurõ tũomasĩnemoãda jĩrã. Marĩ buesũgueriguere buerijããda ména. Marĩ Cristoye buesũguerigue ate niiwũ: “Múã ñañaré tiiré wapa pecamepũ wáaadacu; teero tiirá, wãcũpati, wasoyá” jĩrére buenowũ. “Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩrére buenowũ.

² Teero biiri wãmeõtirere, ñaapeórere buenowũ. Teero biiri sũcã “diarira masããdacua; ñañaré tiirira pecamepũ ñañarõ tiinóãdacua” jĩrére buenowũ.

³ Mecūtígã Cõãmacũ boorí, Cristoye maquẽrẽ ãñurõ tũomasĩnemoãdacu.

⁴ ãpẽrã Jesús basocáre netõnére quetire ãñurõ tũomasĩmiyira. Cũũrẽ ãñurõpũra masĩmiyira. Espíritu Santore cũomíyira.

⁵ Cõãmacũ cũũrẽ padeoráre “ãñurére tiigúda” jĩ jóarigue cúãrẽ padeoré jeamiyiro. Teero biiri atitóre Cõãmacũ tutuaremena tiiẽñorĩ ññarã, “marĩ diari siropãre, nemorõ ãñuré tiigúdaqui” jĩmiyira.

⁶ Teero jĩrira niipacara, padeodúyira. Cũã padeodújĩrã sáa, “wãcũpati, wasoyá” jĩrére tũonemórã, wasomasĩricua. Cũãrã Cõãmacũ

macūrē curusap̄ p̄abiaturabiro tiicúa. Teeména ãpērã cūrē buijārī tiicúa.

⁷ Ate queorémena padeodúraye maquērē wedeguda: Naĩrō oco peacu sicaditap̄re. Tiidita oco añurō s̄nicú. Teero tiiró, d̄cac̄aticu. Tiidita òp̄ cūr̄ya wii macārāmena teed̄care yaacua. Cōāmacū tiiditare añurō tiiquí; nemorō d̄cac̄atiri tiiquí.

⁸ Tiiditap̄ura pota, ñañaré dícu wiirí, wapa-manírí dita niicu. Cōāmacū tiiditare ñañarō tiiquí; sóecōāqui, d̄camanijãārō j̄j̄gū.

Cōāmacū “añurō tiiguda” j̄j̄riguere tiigudaqui

⁹ Ȳmaĩrã, padeodúraye maquērē wedepacu, “múa padeodúayiro” j̄j̄gū mee tiia. Múa añurére, netōnére maquērē b̄atóayiro.

¹⁰ Múa Cōāmacūrē maĩrére ãnorã, ãpērã Jesuré padeoráre tiiapuyiro. Teero tiiapurucujãayiro ména. Teero tiigú, Cōāmacū diamacú tiigú niij̄gū, teeré múa tiirére acabóriqui.

¹¹ Múa ateré bayiró tiirí booa: ãpērãrē tiiapura, múa niipetira useniremena añurō tiidugárere teerora tiiyapác̄tijãña. Teero múa tiirí, Cōāmacū “ticoguda” j̄j̄rigue queoró múa w̄cūrōbirora w̄aadacu.

¹² Teero tiirá, daderá niirijãña. Teero daderóno tiirá, ãpērã Jesuré añurō padeoráre ñnacũña. Cúa Cōāmacūrē padeocúa; cūr̄ “ticoguda” j̄j̄riguere potocōrō manirō yuecua. Teero tiigú, Cōāmacū cúãrē cūr̄ “ticoguda” j̄j̄riguere ticogu tiiquí. Múãcã cúãrē ñnacũ, tiinunúseya.

¹³ Cōāmacū Abrahamrē “m̄urē añurō tiiguda” j̄j̄gū, ãp̄i w̄amemena w̄amepeoriyigu; ãp̄i cūr̄

nemorõ niigú maniquí. Teero tiigú, cûû basiro wãmepeoyigu.

14 Abrahamrê biiro jĩyigu: “Diamacúrã jĩã: Murrê añurõ tiigúda; mûu pãrãmerã pau basocáputiadacua”, jĩyigu.

15 Abraham potocórõ manirõ yuejigû, cûûrê “añurõ tiigúda” jĩriguere bayígu.

16 Múã masiã: Sícû “yûu diamacúrã jĩã” jĩdugagu, Cõamacû wãmemena wãmepeoqui. Cûû teero jĩ wãmepeori tãorã, “diamacúrã jĩgû tiiquí” jĩrã, cãmerĩ jĩnemorica.

17 Teerora Cõamacû tiyígu. Cûû “ticoguda” jĩriguere “diamacúrã wáaadacu” jĩgû, cûû basiro wãmepeoyigu. Teeména marĩ cûû añurõ ticoad-arere yuerã ateré jĩmasiã: “Cõamacû cûû ‘añurõ tiigúda’ jĩriguere wasoríqui”, jĩmasiã.

18 Teero tiiró, pãró niã wasomasĩña manirê: Cõamacû jĩditore manigú nijigû, cûû wãmepeoriguere, teero biiri cûû jĩriguere wasomasĩriqui. Cûû diamacú wedeseremena marĩrê cûû netõnérirare wãcütutuari tii. “Cûû marĩrê ‘añurõ tiigúda’ jĩrirobirora tiigúdaqui”, jĩnoã.

19 “Cûû ‘añurõ tiigúda’ jĩriguere tiigúdaqui”, jĩ wãcûbayjĩrã, yuea. Tee wãcûbayire yucusóro siatúpasori tutu bayirí tutubiro niicu. Peecûmúrõ manirõ niirucujãadacu. Marĩ yucusóro añurõ siatúpasonoriwãbiro niicu. Tiiwãré siatúpasori tutu Cõamacû niirõpû nucûrí tutubiro niicu.

20 Toopú Jesús marĩ suguero jeasugueyigu. Toopú paiaré dutigú nijigû, marĩrê sãibosáqui. Cûû pai Melquisedec niiribirora niirucujãgûdaqui.

7

Jesús Melquisedec niirirobiro pai niiré

¹ Melquisedec wāmecutigu Salem macārã òpũ niiyigu. Teero biiri pai niiyigu; Cõamacũ ãmããsepũ niigú cũrẽ pai sõnecoyigu. Cũrã Abrahamrẽ bocagu jeayigu. Abrahamcã òpārãména cãmerĩsĩãpetitoa,* coepatúaatiri, Melquisedec cúãrẽ bocagu, cũrẽ jĩiyigu: “Cõamacũ mũrẽ añurõ tiáro”, jĩiyigu.

² Abraham cúã cãmerĩsĩãrã wapatáariguere pũamóquẽñeburi batocũyigu. Sicabú maquẽrẽ Melquisedere ticoyigu. Melquisedec jĩrõ “Òpũ diamacú maquẽ tiigú” jĩdũgaro tiia. Cũ Salem macārã òpũ niiyigu. Salem “Añurõ niirecutire” jĩdũgaro tiia. Teero tiigú, cũ “Òpũ añurõ niirecutire ticogú” niiyigu.

³ Melquisedec pacusũmũãrẽ, cũ ñecũsũmũãrẽ masĩña maniã. Cũ bauáriguere, cũ diariguedcãrẽ masĩña maniã. Teero tiigú, Melquisedec Cõamacũ macũ tiiróbiro pai niirucuqui.

⁴ Mũã Melquisedec mpatí macũ niirére wãcũña: Marĩ ñecũ peti Abraham cúã siátáriguere pũamóquẽñeburi cúã seenéocũriguere cũrẽ sicabú maquẽrẽ ticoyigu.†

⁵ Niipetira judíoa cúã oterére pũamóquẽñeburi seenéocũrere sicabú maquẽrẽ Leví pãrãmerã niinũsera paiá niirãrẽ ticooya Moisére dutiré cũrigue jĩrõbirora. Cúãrẽ ticorá Abraham

* **7:1** Génesis 14.14-20. † **7:4** Génesis 14.20.

pārāmerā niīya. Cúāya wedera niipacari, wapaséya.

⁶ Melquisedejeja Leví pārāmi niinunusegu ni-iripacu, Abraham sicabú maquērē ticori, ñeeyigu. Teero biiri Abrahamrē Cõāmacũ “añurõ tiigúda” jĩnorigure “Cõāmacũ m̄arē añurõ tiáro” jĩyigu.

⁷ Múā masĩā: “Cõāmacũ múārē añurõ tiáro” jĩgáno cúā nemorõ upatĩ macũ niigú niiqui.

⁸ Paiá marĩ watoa niirã ãpērã ticorére ñeerã marĩ tiiróbiro diaadara niīya. Abraham ticoriguere ñeerigupereja Cõāmacũye queti jóaripũpu “diayigu” jĩ jóanoña maniã. Catirucugu tiiróbiro niigúrē jóanoã.

⁹ Ateré wãcũña: Leví teero biiri cúā pārāmérã niinunusera cúā basocá ticoriguere ñeepacara, Melquisedere ticoyira. Abraham ticoriguemenarã cúācã ticorira tiiróbiro niiyira.

¹⁰ Melquisedec Abrahamrē bocagu jeari, cúā Abrahamna bauáadara niijĩrã, cúūmena niirã tiiróbiro niitoayira.

¹¹ Paiá Leviyá põna macãrã cúā paiá dutirére caocúa Moisére dutiré cúũriguepũre. Cúā tee dutirére tiirã, basocáre añurã quẽnojeári tiimasĩricua. Cúā quẽnojeári tiirĩ siro niĩatã, Cõāmacũ ãpĩ pai sõnecoribojĩyi. ãpĩrē sõnecogu, Aarón pārāmi niinunusegure sõnecoriyigu. Melquisedec tiiróbiro niigúpere sõnecoyigu.

¹² ãpĩ pai sãārĩ, dutirécãrē wasopetĩjãrõ booa sãa.

¹³⁻¹⁴ Melquisedec tiiróbiro niigú maquērē jóanoã

Cõãmacũye queti jóaripũpũre.‡ Cũũjã Leviyá põna macũ mee niyiyũ. Marĩ masĩã: Marĩ Ôpũ Judayá põna macũpe niyiyũ. Tii põna macũ sĩcũ pai sããriyiyũ. Moisés paiayé maquẽrẽ wedesegũ, sĩcãrĩ “Judayá põna macãrã paiá sãããdacua” jĩriyiyũ.

¹⁵ Teeré nemorõ masĩnoã ãpĩ pai jeariguemena. Cũũrã Melquisedec tiiróbirora niigũ niyiyũ.

¹⁶ Leviyá põna macãrã dícu, Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora paiá sããrira niiwã. Jesupé Leví pãrãmi niiripacu, cũũ tutuaremena catiré petihére cãogú niijigũ, pai sããiyiyũ.

¹⁷ Cõãmacũye queti jóaripũpũ Jesuré teerora jĩ jóanoã:

Mũũ pai niirucujãgũdacu.

Melquisedec niiróbirora niigũdacu,§ jĩ jóanoã.

¹⁸ Paiá Leviyá põna macãrã dutiré petijõãyiro. Basocá tee dutirére tiinũnásera, acabóre, netõnére bũarícua.

¹⁹ Moisére dutiré cũũrigue basocáre ãñurã quẽnojeári tiiriyiro. Tee dutirére tiirõno tiirá, marĩpeja nemorõ ãñurere cãoa: Jesucristo pai sããriguemena marĩ Cõãmacũmena bapacutimasĩã. Cũũ putopũ wãaadare useniremena yuea.

²⁰ Cõãmacũ cũũ macũrẽ pai sõnecogu, cũũ basirora “diamacũrã yũũ wãmemena mũũrẽ ateré jĩã” jĩiyiyũ.

²¹ ãpẽrã paiá sããrã, teero jĩnoña maniyíra. Cõãmacũ cũũ macũrẽ sõnecogu, cũũ basirora “diamacũrã yũũ wãmemena mũũrẽ ateré jĩã” jĩiyiyũ. Cõãmacũye queti jóaripũpũre biiro jóanoã:

‡ 7:13-14 Salmo 110.4. § 7:17 Salmo 110.4.

Cõãmacũ basirora “diamacũrã уму wãmemena
mũũrẽ ateré jĩã” jĩiyigu.

Cũũ teero jĩirigue wasonõña maniãdacu.

“Mũũ pai niirucujãgũdacu”, jĩiyigu,*
jĩĩ jóanoã.

²² Teero tiigũ, Cõãmacũ Jesumẽna tiiré Moisére du-
tiré cũũrigue nemorõ ãñuré niiã. Jesús marĩrẽ
nemorõ ãñuré tiirucũgũdaqui.

²³ Paiã paũ peti sããrucuyira. Cũã diari, cũã paiã
niiré petijõãyiro; ãpẽrã wasorucũyira.

²⁴ Jesupéja catirucugũ niijĩgũ, pai niiru-
cujãgũdaqui; ãpĩ cũũrẽ wasorĩqui.

²⁵ Catirucugũ niijĩgũ, marĩye niĩãdarere Cõãmacũrẽ
sãĩbosárucuqui. Cũũ wãmemena Cõãmacũrẽ
sãĩrãnorẽ diamacũrã netõnémasĩqui.

²⁶ Teero tiigũ, Jesús paiaré dutigũ peti niĩĩ. Cũũ ti-
iróbiro niigũrẽna marĩ booa. Cũũ biiro niĩĩ: Ñãñaré
manigũ, ãñuré tiigũ, ñãñaré tiihégũ niĩĩ; marĩ
ñãñaré tiirã tiiróbiro niirĩ; niipetira ãmũãsepũ ni-
irã nemorõ quioníremena ãñanogũ niĩĩ.

²⁷ Cũũ ãpẽrã paiaré dutirá tiiróbiro tiirĩqui. Cũã
búrecoricõrõ wáicũrare sãã, cũã ñãñaré tiĩáriguere
acabóre sãĩcũa. Too síro ãpẽrãyére teerora ti-
bosácia, cũã ñãñaré tiĩárigue wapa. Jesupé biirope
tiiyĩgu: Sĩcãrĩrã diayĩgu. Cũũ diariguemena basocã
ñãñaré tiirẽre wapatĩpetijãyĩgu.

²⁸ Moisére dutiré cũũriguepũ paiaré dutirãre
besedutire biiro niiã: Cũã wãcũbayihera niipacari,
paiã sõneconowã. Tee dutiré cũũri siro niipacari,
Cõãmacũpe cũũ wãmemena cũũ macũrẽ paiaré

* 7:21 Salmo 110.4.

dutigá sōnecoyigũ. Cũũ macũpé cũũ tiidutíriguere tiipetírigu niijĩgũ, ãñugá peti niĩ.

8

Mama netōnére queti Jesuména jeawũ

¹ Niipetire уũ jóarigue maquê ate niĩã рпатí maquê: Marĩ sícũ paiaré dutigúre сѳоа. Cũũ ãmuãsepũ õpũ duirípĩrõ Cõãmacũ tutuanetõgũ рѳторũ cũũ wãmo diamacúniñape jeanuãjeayigũ.

² Cũũ ãmuãsepũ ãñunetõjõãri Tatiapure paiaré dutigá niiqui. Cõãmacũ basiro tiwiiré tiyígũ; basocá mee tiyíra.

³ Niipetira paiaré dutiráre sōnecorira niiwã, wáicurare sã sōmonecoaro jĩrã. Teero biiri oteré ticoaro jĩrã, sōneconorira niiwã. Teero tiigú, Jesucristocã pai niijĩgũ, Cõãmacũrẽ apeyenó ticoré сѳорó booa.

⁴ Jesucristo atibúrecopure рѳѳáгуpeja, pai ni-iribojĩyi. ãpẽrã paiá Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora Cõãmacũrẽ basocá néeatirere ticorá ni-itoaya.

⁵ Paiá cũã paderére tiirã, basocá tiirí wiipure padeeya. Tiiwí ãmuãsepũ niirí wii queoré dícu niicu. Marĩ teeré masiã Cõãmacũ Moisére jĩriguemena. Wiiré tiidutígũ, biiro jĩyigũ: “Niipetire yáa wii maquẽrẽ mũurẽ ãtãgũpá ãñorõbirora tiyá; merẽã tiirjãña”, jĩyigũ.

⁶ Mama netōnére queti Moisére dutiré cũũrigue nemorõ ãñuré niĩã. Marĩ Jesuré padeoráre “ãñurére buaádacu” jĩrigue too sũguero macãrãrẽ jĩrigue nemorõ ãñuré niĩã. Teero tiigú, Jesús pai niigũ tiiré ãpẽrã paiá tiiré nemorõ ãñuré niĩã.

⁷ Moisére dutiré cūūriguere basocá niipetirere tiipetíjããtã, Cõãmacũ mama netõnére quetire Jesuména cūūribojĩyi.

⁸ Tiipetímasĩhẽrĩ ãñagũ, biiro jĩiyigu:
Cõãmacũ biiro jĩĩ: “Too síropu yuu Israelya põna macãrãrẽ,
teero biiri Judayá põna macãrãrẽ
mama netõnére quetire cūũgũda.

⁹ Too sugueropu cúã ñecũsũmããrẽ cūūriguebiro niiriadacu.
Cúãrẽ Egiptopu niirãrẽ néewitiatigu, tee dutirére cūũmiwã.
Cúãpe yuu dutirére tiiríwa.

Teero tiigú, cúãrẽ cõãjãwũ”, jĩĩ marĩ Òpũ.

¹⁰ “Too síropu Israelya põna macãrãrẽ mama netõnére quetire cūũgũda.

Biuro tiigúda: Yuu dutirére cúã wãcũrépũre jeari tiigúda;

cúãrẽ yuu dutirére useniremena yuuri tiigúda.

Teero tiigú, yuu cúã Òpũ niigũdacu.

Cúãcã yáara niĩadacua.

¹¹ Cúã sícũnorẽ cúã menamacãrãrẽ, cúãya wederare ‘Cõãmacũrẽ masĩña’ jĩĩ bueriadacua.

Teero bueripacari, niipetira yuure masĩadacua.

Wĩmarã, teero biiri bũtoá masĩadacua.

¹² Cúã ñãñaré tiirére acabógũda.

Cúã ñãñaré tiiríguere wãcũnemicu sáa”, jĩĩ
Cõãmacũ,*
jĩĩ jóanoã.

* 8:12 Jeremías 31.31-34.

13 Cõamacũ mama queti wederémena Moisére dutiré cũürigue petirí tiiríḡḡ niĩwĩ. Вѣсѣ niĩã. Niipetire бѣсѣ niisḡguerigue boonóña maniã. Péero dḡsaa petiádaro.

9

Cõamacũwii ãmããsepḡ niiri wii; atibãrecopḡ niiri wii maquẽ

1 Moisére dutiré cũüriguerpare Cõamacũrẽ súubusedutiriguere, teero biiri súubuseri wii atiditá niiri wii tiíádare maquẽrẽ jóanoyiro.

2 Tiiwií wáícara caserimena tiiri wii niyyiro. Sicato sããjeari tatia Ññurí Tatia wãmecutiri tatia niyyiro. Тоорѣre siãwócore yucḡ pesaríḡḡ siete sēnerĩcutiríḡḡ nucũyiro. Teero biiri Cõamacũrẽ ticoré pã péori mesa nucũyiro.

3 Tiitatia berupḡ apesutí casero usebetiri caserore netõsãwaropḡ apetatía niyyiro. Ññunetõjõãri Tatia wãmecutiyyiro.

4 Tiitatiapḡ sitiaãñúre sópeoro oromena tiinóriro niyyiro. Teero biiri Cõamacũ dutiré jóature cḡorítiba, oromena sotoá cõmanóritiba niyyiro. Tiitiba popeapḡ sicará oromena tiinóriḡḡ niyyiro. Tiirupá yaaré maná wãmecutire sãñayiro. Teero biiri Aarónyagḡ tuurítuarigḡ sooriwirigḡ sãñayiro. Teero biiri ãtãpĩrĩ Cõamacũ dutiré jóarepĩrĩ sãñayiro.

5 Tiitiba sotoapḡ pḡaníñayapapḡ ángelea queoré pesayira. Cũã toopú niirĩ, Cõamacũ toopú niirére ãñooyiro. Ángelea wáure tiitiba sotoapḡ súuyiro. Mecãtígãrẽ niipetire tiwií maquẽrẽ wedenemoria.

6 Tiiwiiré quënorí siro, paiá cúa paderére tiirá, sicato sããjeasugueri tatiapure sããwarucujãya.

7 Apetatiapére paiaré dutigú dícu sicacumarë sicabureco sããwaqui. Toopú sããwagu, wáicuraye díre néesãwaro dícu néesãwarucui. Cũ basiro, teero biiri basocá cúa masĩripacara, ñañaré tiicúa. Tee ñañaré tiirigue wapare acabóre sãĩgú toopú díre wẽbatepeoqui.

8 Teero tiiriguemena Espíritu Santo ateré tũomasĩrĩ tiiquí: Tiiwií niiritore ména, basocá Ññunetõjõãri Tatiapure sããwamasĩricua ména.

9 Tee niipetire too suguero maquẽpu atitó maquẽ queoré niiã. Cõãmacãrë tioré, cúa wáicurare sómonecore basocáre Cõãmacũmena añurõ tũgueñarĩ tiimasĩricu.

10 Moisére dutiré cũurigue basocáre “teeré yaarijãña; teeré sñirijãña; biirope coseyá” jĩrë dutiré dícu niiã. Tee dutiré sotoá maquẽ niiré dícu niiã. Tee dutiré añurã putuári tiiría. Cõãmacũ tee dutirére basocáre tiidutirigu niiwĩ, té Jesús jearipu. Cũũmenarã Cõãmacũ niipetirere wasorí tiirigu ni-iwĩ.

11 Cristope atitoarigu niiwĩ. Atitóre cãurã paiaré dutigú peti niiĩ. Cũ marĩrë añurére néeatirigu niiwĩ. Cũ paiaré dutigú tiirucúrenorë ãmuãse macã wiipu tiigú tiiquí. Tiiwií atibáreco macã wii nemorõ pairí wii, nemorõ añurí wii niicu. Basocá tiirí wii mee niicu. Atibáreco macã wii mee niicu.

12 Cristo ãmuãse macã wii Ññunetõjõãri Tatiapure sããwarigu niiwĩ. Toopú sããwagu, cabraye díimena, wecuá wĩmarãye díimena sããwaririgu niiwĩ. Teero tiiróno tiigú, cũye díimena sĩcãrĩrã sããwarigu

niiwĩ. Teeména marĩrẽ netõnégũ catiré petihére b̄uarí tiirígũ niiwĩ.

13 Moisére dutiré cũürigue jĩrõbirora basocá diaarirare padeñáari siro, Cõamacũ ññacoropure jũrĩpíra putuáya. Teero tiirá, wecuá ãmuãye díre, cabraye díre, teero biiri wecu wĩmagõrẽ sóerigue nitĩmena jũrĩpírare wẽẽbatepeoya. Cũãrẽ Cõamacũ ññacoropure jũrĩmanírã putuádutira teero tiimíya. Cũã sotoá dícu añurã putuáya.

14 Cristoye dípe nemorõ marĩrẽ añurõ tiiápua. Cristo ñañaré manigú Espíritu Santo niirucugũ tutuaremena cũyaya õpũrẽ Cõamacũrẽ wiyayígũ. Cũyeye dímena marĩ ñañaré tiirére acabórigũ ni-iwĩ. Marĩ acabónorira nijjĩrã, añurõ tagueñaã sũcã. Teero tiirá, Cõamacũ catiré cuogú boorére tiimasĩã.

15 Teero tiigú, Cristo mama netõnére quetire néeatirígũ niĩ. Tee quetimensa Cõamacũ beserira cũãrẽ “ticogũda” jĩriguere ñeeãdacua. Cũũ “ticogũda” jĩrigue petirícu. Basocá Moisére dutiré cũüriguemena niimirira teeré netõncãrã Cristo diariguemena acabóre b̄ayíra.

16-17 Biiro niiã: Sĩcũ cũũ diaadari suguero, “yũũ cuoré yáa wederare putuáadacu” jĩ jócũqui. Cũũ catipacari, cũyaya wedera cũũ jóacũripũ jĩrõbirora tiimasĩricua ména. Cũũ diari ñña, cũũrẽ yaatóa, cũũ jóacũripũ dutirobirora tiicúa.

18 Tee tiirõbirora wáyairo Moisére dutiré cũüriguesã: Díi õmayucoremensa ñucãyíro.

19 Moisés biiro tiiyígũ: Cũũ niipetire tee dutirére niipetira tucóropũ bueyígũ. Buetoa, wecuá wĩmarãye díre, cabraye díre ocoména wáo, hisopo wãmecutiri d̄up̄arire peene, ovejaye póa sõãrémena

siatú, díre soanéyigu. Teeména Cõãmacũye dutiré jóaripũrẽ, teero biiri basocá niipetirare wẽẽbatepeoyigu.

²⁰ Cũũ teero tiári siro, cúãrẽ jĩyigu: “Ate dímena Cõãmacũ marĩrẽ dutiré cúũrigue nũcãã. Tee dutirere tiirucújãrõ booa”, jĩyigu.

²¹ Teerora sũcã Moisés súubuseri wiire dímena wẽẽbatepeoyigu. Teero biiri niipetire tiwii popeapũ niirere wẽẽbatepeoyigu.

²² Cõãmacũ dutiré jĩrõbirora niipetire añuré ni-ihẽre dímena añuré putuáa. Dí õmayucore manirĩ, Cõãmacũ basocá ñañaré tiirere acabóriqui.

Jesús cũũ diariguemena basocá ñañaré tiirere acabóre

²³ Tiiwii maquẽ ãmuãsepũ niirí wii maquẽ queoré dícu niipacari, biiro tiyíra: Wáicũrare sã, cúãye dímena wẽẽbatepeoyira. Teeména Cõãmacũ ññacoropũ añuré putuáairo. Æmuãsepũ niirí wii maquẽpeja wáicũraye díre boorícu; añunemorepere boocú; Cristoye dí õmayudiarigupere boocú.

²⁴ Cristo atibúrecopũ niigũ, Ññunetõjõãri Tatiapure sããwariyigu. Tiiwii basocá tiirí wii niã; ãmuãsepũ niirí wii queoré dícu niã. Cũũ ãmuãsepũ niirí wiipere sããwayigu. Atitóre cũũ Cõãmacũ putopũ marĩrẽ sãĩboságu tiiquí.

²⁵ Paiaré dutigú judíoayũ Ññunetõjõãri Tatiapure cãmarĩcõrõ sããwaqui. Cũũye díre néesãwariqui; wáicũraye dípere néesãwaqui. Cristopeja ãmuãsepũ sĩcãrĩrã cũũye díre néesãwayigu.

²⁶ Cãmarĩcõrõ néesãwarigu niigũjã, atibúreco nũcãrípara pee peti ñañarõ netõ, diarucubojyi. Teero tiiróno tiigú, atitó niiture bũrecorire sĩcãrĩrã

bauáyigu. Cũũrã sũcã niipetiraye niiãdarere diabosayigu. Cũũ diariguemenarã marĩ ñañaré tiirére acabórigu niiwĩ.

²⁷ Marĩcã niipetira sĩcãrĩrã diaadacu. Diari siro, Cõãmacũ duiró díamacũ jeaadacu. Toopú cũũrẽ padeoráre añũrõ wáaadare wedegũdaqui; cũũrẽ padeohérare ñañarõ wáaadare wedegũdaqui.

²⁸ Cristocã sĩcãrĩrã diayigu. Cũũ diari, cũũye díi õmayudiayiro. Teeména paũ basocá ñañaré tiirére diabosayigu. Too síro putuaatigũdaqui. Basocá ñañaré tiirére diabosagu mee atigũdaqui. Cũũrẽ yuerápere netõnére nēeatigũdaqui.

10

¹ Cõãmacũ basocáre “too síropũ añũrã peti putuári tiigũda” jĩrere tuomasĩsuguearo jĩgũ, Moisémena dutirére cũũrigu niiwĩ. Tee dutiré queoré dícu niĩã. Teero tiiró, tee dutiré basocáre Cõãmacũmena añũrõ niirĩ tiirícu. Cũã cũmarĩcõrõ wáicũrare sĩa sóemonecore Cõãmacũ ññacoropũre añũrã peti putuári tiirícu.

² Tee basocáre añũrã putuári tiimasĩãtã, cũã wáicũrare sóemonecorere duujãbojĩya. Cũã sĩcãrĩ sóemonecoremenarã cũã ñañaré tiirére acabónorirapũ putuátoabojĩya; ñañaré tiirĩrira tiiróbiro tũgueñabojĩya.

³ Biirope niyiro: Cũã wáicũrare sóemonecora, cũã ñañaré tiirĩguere cũmarĩcõrõ wácũrã, teero tiyíra.

⁴ Wecũáye díi, cabraye díi ñañaré tiirĩguere cosemasĩricu.

⁵ Teero tiiró, Cristo atibárecopũre atirigu Cõãmacũmena wedeseriguere jóanoriro niiwũ. Biiro jóanoã:

Wáicurarare sīārémēna, teero biiri oteré ticorémēna
m̄m̄ useniría.

Teero tiigú, m̄m̄ ȳm̄re ðp̄ūcutigu bauári tiirígu
niiwĩ,

basocá ñañaré tiiré wapa diabosadutigu.

⁶ Wáicurarare sóemonecori, teero biiri wáicurarare
sóeditiori, m̄m̄rē usenirĩ tiiría.

⁷ Teero m̄m̄ usenihēre wapa ȳm̄ m̄m̄rē biiro jĩwã:
“Cōāmacũ, m̄m̄ye queti jóarip̄m̄ yēe maquērē
jóaribirora m̄m̄ boorére tiigú atigu tiiwú”,*
jĩ jóanoã.

⁸ Cũ tiip̄m̄re Cōāmacūrē ateré jĩs̄ḡuerigu niiwĩ:
“Wáicurarare sīārémēna, oteré ticorémēna, wáicurarare
sóemonecoremēna, wáicurarare sóeditioremēna m̄m̄rē
usenirĩ tiiría”, jĩs̄ḡuerigu niiwĩ. Moisére dutiré
cũūrigue teeré tiidutípacari, Cōāmacūrē usenirĩ ti-
iría.

⁹ Teeré jĩāri siro, tiip̄m̄re Cristo Cōāmacūrē ateré
jĩr̄igu niiwĩ: “M̄m̄ boorére tiigú atigu tiiwú”, jĩr̄igu
niiwĩ. Teero jĩgã, cũ diariguemēna too s̄ḡuerop̄m̄
cũ tiirécutiriguere wasoyígu.

¹⁰ Jesucristo Cōāmacũ boorére tiijgã, diarigu niiwĩ.
Cũ s̄ic̄r̄irã marĩ niipetirare diabosarigu niiwĩ.
Cũ teero tiirémēna marĩrē añurã p̄tuári tiirígu
niiwĩ.

¹¹ Niipetira judíoa paía búrecoricōrō nucũjĩrã,
wáicurarare s̄iã sóemonecorucuya. Cũ teero tiipacári,
basocá ñañaré tiirére cosemas̄ña maniã.

¹² Jesucristopeja s̄ic̄r̄irã cũ diariguemēna
basocá ñañaré tiirére cosepetírigu niiwĩ. Cũ
teero tiirí siro, Cōāmacũya wãmo diamacúniñape
jeanuãjeayigu.

* **10:7** Salmo 40.6-8.

13 Too síro Cõãmacũ niipetira Jesucristore ñnatutirare cũũ dutiriguere ãñurõ yũari tiigúdaqui. Jesucristo toopá duigu, teerora wáaaro jĩĩgũ, yuegu tiiquí.

14 Marĩ ñañaré tiirére acabógu, sícãrĩrã cũũ diariguemena marĩrẽ ãñurã putuádoari tiiyígu.

15 Tee diamacúrã niirĩ, Espíritu Santocã marĩrẽ “teerora niiã” jĩĩ wedequi. Cũũ biiro jĩĩsuguequi:

16 “Too síropũ yũũ cũãrẽ ‘mama netõnére quetire cũũgũda’ jĩĩrigue biiro niiã”, jĩiyigu Cõãmacũ.

“Cũãrẽ yũũ dutirére useniremema yũari tiigúda.

Teero biiri yũũ dutirére cũã wãcũrépũre jeari tiigúda”, jĩiyigu.†

17 Too síro biiro jĩĩnemoqui:

“Cũã ñañaré tiirére, cũã netõnucãrere wãcũnemicu sãa”, jĩĩrigu niiwĩ,‡

jĩĩ jóanoã.

18 Teero tiirã, marĩ ñañaré tiiré wapare acabónorira niijĩrã, wáicũrare sóemonecorere boonemóricu sãa.

Jesucristoye díimena Cõãmacũmena wedesemasĩã

19 Teero tiirã, yáa wedera, Jesuyé díimena marĩ cuiro manirõ ãñunetõjõãri Tatiapũre sããwara ti-iróbiro niiã, cũũmena wedeseada jĩĩrã.

20 ãñunetõjõãri Tatiapũ cãmotári casero Jesuyé õpũũ queoré niicu. Jesús diari, tiicasero yiga-jõãyiro.§ Teero tiigú, Jesús cũũ diariguemena Cõãmacũ niirõpũre pãõyigu. Cũũ pãõremena marĩ Cõãmacũmena bapacũtimasĩã.

† 10:16 Jeremías 31.33. ‡ 10:17 Jeremías 31.34. § 10:20 Mt 27.51; Mr 15.38.

21 Jesús paiaré dutigú peti ãmuãsep̃ Cõãmacũwiip̃ marĩye niĩadarere sãĩboság̃u niĩ.

22 Cũãrã marĩ “ñañaré tiirã niĩã” jĩ tũgueñamirirare wapa cuohéra putuári tiirĩgu niiwĩ. Oco jũĩrĩmaníremena marĩye õpũãrĩ cusonorira tiiróbiro niĩã. Marĩ ñañaré tiirĩguere cosepetínorirap̃ niĩã. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ diamacú wãcũrémena, ãñurõ padeorém̃ena sãĩãda. “Teero padeoãmajãrã tiicú” jĩrõ manirõ sãĩãda.

23 Cõãmacũ “teero tiigúda” jĩrĩguere tiigúdaqui. Teero tiirã, wasoró manirõ padeorucújããda.

24 Marĩ basiro biiro wãcũãda: “Cãmerĩ maĩãrõ jĩrã, ãñurere tiiaró jĩrã, ¿deerope cũãrẽ tiiapuadari?” jĩ wãcũãda.

25 Jesuré padeorám̃ena neãdurijããda sĩquẽrã ti-irucúrobiro. Cũã tiiróbiro tiiróno tiirã, cãmerĩ wãcũtutuari tiiãda. “Marĩ Õpũ putuaatiadaro péero dũsaa” jĩ wãcũrã, nemorõrã cãmerĩ wãcũtutuari tiiãda.

26 Marĩ diamacú maquẽrẽ masĩpacara, ñañaré tiinemówara, ¿noãyé díimena teeré coseré bũagári? Bũayá manicú.

27 Ñañarõ tiiré peti Cõãmacũ tiirépere bũããdadu. Pecame asiríme cũãrẽ ññatutirirare sóerimep̃ure jeaadacu.

28 Too suguerop̃ure Moisés dutirere netõnucãrigunorẽ puarã o ñtĩãrã ññaãrira wedesããri siro, cũãrẽ bóaneõrõ manirõ sãĩcõãyira.

29 Mũã wãcũrĩ, Cõãmacũ macũrẽ “boorídojãga” jĩgũnopere ¿nocõrõ ñañarõ tiinógũdari? Bayiró ñañarõ wãaadacu cũãrẽ. Cũũ Jesuré “booríã” jĩrẽ dícu jĩrĩqui. Jesuyé díi cũãrẽ cosepacári, tee díire

“wapamaníã” jĩ wedesequi. Teero biiri Espíritu Santo cũrẽ añurõ tiimírigure ñañarõ jĩiqui.

³⁰ Cõamacũ ateré wedeseriguere marĩ masĩã: “Yũũ cãmeboságuda; yũũ wapa tiigúdacu”,* jĩ jóanoã. Apeyecãrẽ jóanoã: “Marĩ Ôpũ cũñarare cúã ñañaré tiiré wapare ñañarõ tiigúdaqui”,† jĩ jóanoã.

³¹ Cõamacũ catirucugũ basocáre ñañarõ tiiré bayiró quioré niiã.

³² Múãrẽ sicato wáariguere wãcũña. Tíatore múã Jesús basocáre netõnére quetire t̃omasfãri siro, ñañarõ netõyíro. Múã teero netõpacára, wãcũtutuarira niiwũ.

³³ Siquẽrã basocá ññacoropũ ñañarõ jĩ buijãnorira niiwũ; ñañarõ tiíapenorira niiwũ. Apetó múã menamacãrã teero ñañarõ netõrírare tiíapurira niiwũ.

³⁴ Múã peresuwiipũ niirãrẽ bóaneõ ññarira niiwũ. Æpẽrã múãyere ãmarĩ, useniremena nucãrúra niiwũ. Múã ãmũãsepũ c̃uoádarepere “atiditá maquẽ nemorõ aññunetõncãre niicu” jĩrira niiwũ. “Tee petirícu” jĩrã, wãcũtutuarira niiwũ.

³⁵ Teero tiirã, cuiro manirõ padeoyá. Teero padeorucúra, nemorõ aññurere ñeeãdacu.

³⁶ Múã ñañarõ netõrã, wãcũtutua, padeorucújãrõ booa. Teero tiirã, Cõamacũ boorere tiirí siro, cũũ “ticoguda” jĩriguere múã ñeeãdacu.

³⁷ Cõamacũye queti jóaripũrũ biiro jĩ jóanoã: “Atigũda” jĩrigũ máata atigũdaqui. Pearó manirõ jeagũdaqui.

* **10:30** Deuteronomio 32.35. † **10:30** Deuteronomio 32.36.

38 “*Ñugúrã niĩ*” уuu jĩgúno cũũ padeorémena niirucugudaqui. Уuure padeodújããtã, cũũmena ueniricu,‡

jĩ jóanoã.

39 Marĩpeja Jesuré padeorére duurábiro niiria. Teero tiirá, marĩ pecameпу wáaricu. Marĩ cũũrẽ padeorá, netõnénoãdara niĩã.

11

Cõãmacũrẽ padeoríraye queti

1 Marĩ padeorémena biiro jĩmasiã: Cõãmacũ “teero tiigúda” jĩriguere diamacúrã tiigúdaqui. Teero biiri marĩ ñnaripacara, “diamacúrã niicu” jĩmasiã.

2 Too sugueropу marĩ ñecũsũmuã Cõãmacũrẽ padeoyíra. Teero tiigú, Cõãmacũ cúãrẽ “añurãrã niĩya” jĩiyigu.

3 Marĩ Cõãmacũrẽ padeojĩrã, biiro masiã: Cũũ atibáreco niirére niipetirere bauanégũ, cũũ dutirémena bauanérigu niiwĩ. Teero tiiró, atibáreco maquẽ marĩ mecútigã ñnaré sicatorpυre ññaña manirígue niĩã.

4 Abel Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, biiro tiiyígu: Cõãmacũrẽ ticogu, oveja añugúrẽ siã sóemonecoyigu. Cũũ sõwũ Caín ticorigue nemorõ añuré ticoyigu. Cõãmacũ Abelre “añugúrã niĩ” jĩ ñnagũ, cũũ ticoriguere ñeeyigu.* Teero tiiró, Abel diari siro niipacari, cũũ Cõãmacũrẽ padeorígue atitócãrẽ marĩrẽ bueré néeatia.

‡ 10:38 Habacuc 2.3-4. * 11:4 Génesis 4.3-7.

5 Enoc Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, diaripacari, Cõãmacũ cũũrẽ cũũ ɾɨtopɨ néemuãwayigu. Āpẽrã cũũrẽ ãmaãmiyira. Вuaríyira. Cõãmacũye queti jóaripũɾɨ biiro jóanoã: “Cõãmacũ Enorẽ useniremena ññayigu. Teero tiigú, cũũrẽ néemuãwayigu”,† jĩĩ jóanoã.

6 Marĩ Cõãmacũrẽ padeoríjĩrã, cũũrẽ usenirĩ timasĩria. Cõãmacũmena bapacɨtidugagano “diamacãrã niiqui” jĩĩrõ booa. Teero biiri “cũũrẽ yuu padeorémena sãĩrĩ, ãñurõ tiigúdaqui” jĩĩrõ booa.

7 Noé Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, dooríwɨ pairíwure tiiyígu. Cõãmacũ cũũ too síro tiiádarere Noerẽ wedeyigu. Noé teero wáaadarene ññaripacu, Cõãmacũrẽ quioníremena ññajĩgũ, cũũya wederare netõnégũda jĩĩgũ, tiiwuré tiiyígu.‡ Teero padeorémena tiiwuré tiigú, too macãrã duaadarere, teero biiri cúã pecameɾɨ wáaadarene tɨomasĩrĩ tiimíyigu. Cũũ padeorí, Cõãmacũ cũũrẽ “ãñugúrã niĩ” jĩĩ ññayigu.

8 Abraham Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ jĩĩrirobirora tiiyígu. Cõãmacũ cũũrẽ apeditapú cũũrẽ ticoadari ditapɨ wáadutiri, wáyayigu. Cũũya macãrẽ witiwagu, “tiiditapɨ wáagu tĩa” jĩĩrõ manirõ wájõãyigu.§

9 Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũrẽ “ticoguda” jĩĩri ditapɨ jea, niiyígu. Cũũya dita niipacari, sicadita waso, niiyígu. Wáicɨra caserimena tiirí wiipɨ niiyígu. Cũũ macũ Isaac, teero biiri cũũ pãrãmí Jacob teorora niinɨnɨseyira. Cõãmacũ cúãcãrẽ tiiditare “ticoguda” jĩĩyigu.*

† 11:5 Génesis 5.21-24. ‡ 11:7 Génesis 6.13-22. § 11:8 Génesis 12.1-5. * 11:9 Génesis 23.4; 26.3; 35.12,27.

10 Abraham macã manigú niijǵũ, ãñurõ tiiri macã cũ niirucujãdari macãpere yueyigu. Ti-imacã, ãmããsepũ niiri macã, Cõamacũ tiiri macã niia.

11 Abraham Cõamacũrẽ padeojǵũ, bucu peti niipacu, Saracã põnamanigõ niipacari, tutuare buayigu. Cũrẽ Cõamacũ tutuare ticoriguemenã põnacutiyigu. Cũ biiro wãcũyigu: “Cõamacũ yũre ‘pau pãrãmérãcutigudacu’ jĩriguere queorõ tiigũdaqui”, jĩ wãcũyigu.†

12 Teero tiigũ, Abraham bucu peti niipacu, macãcutiyigu. Macãcuti, too síro pau peti pãrãmérãcutiyigu. Ñocõãrẽ, ditatuparire queopetimasĩña manirõbiro cũ pãrãmérãrẽ queopetimasĩña maniã.‡

13 Cũã niipetira Cõamacũ cũãrẽ “ticogũda” jĩriguere ñeeripacara, diajõãyira. Cũã padeojĩrã, cũ ticoadarere yoaropũ ñnarãbiro niijãyira. “Teerẽ cuoádacu” jĩ wãcũrã, ãseniyira. Cũã teerẽ wãcũrã, “atiditapere wãanetõri basoca niia” jĩyira.

14 Teerẽ jĩrãno cũã niĩdari dita petire ãmaãrã tiíya.

15 Cũã witiwari ditapũre wãcũrãjã, coebójya.

16 Cũã niimiri dita nemorõ ãñurõ niĩdari dita petire booyira. ãmããsepũre niidugayira. Teero tiigũ, Cõamacũ cũã “ũsã Õpũ niĩ” jĩrĩ, bobosãriyigu. Teero bobosãrijǵũ, cũã niĩdari macãrẽ ãmããsepũre quẽnoyúetoayigu.

17-18 Abraham Cõamacũrẽ padeojǵũ, cũã macũ Isaare wáicare sĩa sóemonecorobiro tiigũdu

† 11:11 Génesis 15.6; 17.19; 18.11-14; 21.2. ‡ 11:12 Génesis 22.17.

tiimíyigu. Cõãmacũ “¿diamacũrã yũre padeomí cũũ?” jĩgũ, teero tiidutíyigu. Cõãmacũ Abrahamrẽ “Isaac pãrãmerã niinanusera mũũ pãrãmerã peti niiãdacia” jĩri siro niipacari, Abraham cũũ macũ sĩcũ niigũrẽ sĩãgũdu tiimíyigu. §

¹⁹ Abraham biiro wãcũyigu: “Cõãmacũ diari-rapũrena masõmasĩ”, jĩ wãcũyigu.* Teero tiirã, marĩ biiro jĩmasĩ: “Abraham cũũ macũrẽ di-arigũpũre masõrigũ tiirĩrobiro cũoyĩgu”, jĩmasĩ.

²⁰ Isaac Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ põna Jacorẽ, Esaũre cũãrẽ too síro wãaadare wedecũyigu. †

²¹ Jacob Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ diaadari suguerogã, José põnarẽ too síro wãaadare wedecũyigu. Teero wedesegu, cũũ tuurítuarigũmena túañe, Cõãmacũrẽ “ãñuniã mũũ” jĩyigu. ‡

²² José Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, diagũdu, cũũya wederare cũã too síropũ Egiptopũ witiwari, cũũye cõãrĩrẽ néewadutiyigu. §

²³ Moisés pacũsũmũã Cõãmacũrẽ padeojĩrã, Moisés bauári, cũũrẽ ãtĩãrã muĩpũrã yayiío, cũoyĩra. “Ãñugũ peti niĩ”, jĩ ãñayira. Egipto macãrã õpũ wĩmarã ãmũãrẽ Israelya põna macãrãrẽ sĩãdutípacari, cuiriyira.*

²⁴ Moisés Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, bucũágũ, “Egipto macãrã õpũ macõ macũ niĩ” jĩrẽre booríyigu. †

²⁵ Coomena pũtũágũ, Cõãmacũ boorẽre tiirípacũ, apeyenó ãñurẽre cũobójĩyi; atibãrecopũre

§ **11:17-18** Génesis 21.12; 22.1-14. * **11:19** Génesis 22.5. † **11:20**

Génesis 27.27-29, 39-40. ‡ **11:21** Génesis 48.1-20. § **11:22**

Génesis 50.24-25; Éxodo 13.19; Josué 24.32. * **11:23** Éxodo 1.22-2.2.

† **11:24** Éxodo 2.10-12.

usenibojīyi. Toopáre putuárono tiigú, Cõamacūrẽ padeorámenape ñañarõ netõápudugayigu.

26 Cũu Cristo atibúrecopu niigũ ñañarõ netõãdare tiiróbiro ñañarõ netõyigu. “Yuu teero ñañarõ netõré Egipto macãrã cúã cõoré nemorõ wapacutía”, jĩ wãcũyigu. Cõamacũ cũurẽ too síropu ticoadarere wãcũgũ, teero jĩyigu.

27 Cõamacūrẽ padeojĩgũ, Egiptopu niiãrigu witiwayigu.‡ Too macãrã õpũ cúagu niipacari, cuiro manirõ witiwayigu. Cõamacũ bauhégure ññagũ tiiróbiro padeorucũjãyigu.

28 Cõamacūrẽ padeojĩgũ, Pascua sicato nucãri burecore Cõamacũ tiidutirere tiyigu. Israelya põna macãrãrẽ corderoare siãduti, cúãye dímena wiserí sopepãmarĩ wesarire tuusiãdutiugu. Teero tiigú, ángelepe tee díre ññajĩgũ, bauásuguerigure siãríyigu.§

29 Israelya põna macãrã Cõamacūrẽ padeojĩrã, día Sõãrímaare tĩãwayira. Maa añurõ boporímaare tiiróbiro tĩãwayira. Egipto macãrãpe cúã siro tĩãwama jĩrã, duapetijõãyira.*

30 Israelya põna macãrã Cõamacūrẽ padeojĩrã, Jericó wãmecutiri macã wesare siete burecori sodeayira. Cúã Cõamacūrẽ padeorémena tiimacã wesa niirí sãnirõ útãmena weeri sãnirõca peecũmũjõãyiro.†

31 Rahab ãmuãmena ñeeape wapatári basoco Cõamacūrẽ padeojĩgõ, Israelya põna macãrã ññadutira jearáre añurõ bocayigo.‡ Teero tiigó,

‡ 11:27 Éxodo 13.17-14.30. § 11:28 Éxodo 12.21-30. * 11:29 Éxodo 14.21-31. † 11:30 Josué 6.12-21. ‡ 11:31 Josué 2.1-21.

tiimacã macãrã Cõãmacũrẽ netõnucãrãmena diariyigo. §

32 ¿Ñeerẽ wedenemogũdari yuu? Niipetiraye quetire wedemasĩña maniã. Gedeón,* Barac,† Sansón,‡ Jefté,§ David,* Samuel,† teero biiri ãpẽrã profetas tiirĩguere wedepetiriga.

33 Cũã Cõãmacũrẽ padeojĩrã, biiro tiiyira: Apeditári macãrãmena cãmerĩsĩã, netõnucãyira; cúãya wederare diamacãrã dutiyira; Cõãmacũ “tiiapuguda” jĩriguere ñeeyira; yáywa niirõpu biadupópacari, cúã padeorẽmena yáiwaye userire biarí tiiyira;‡

34 pairíme pecame jũurõpu sõnecoricãrẽ, jũuriyira;§ ãpẽrã cúãrẽ espadamena sĩãdugári, dutijãyira; tutuarimirira tutuara wáyayira; cãmerĩsĩãrã wáara, nemorõ tutuara wáyayira; cúã wãpãrãmena cãmerĩsĩãrã, cúãrẽ netõnucãyira.

35 Siquẽrã numiã cúã põna diaarirare masõãrirapure wiyanóyira sũcã.*

Ãpẽrãpé ñañarõ tiinóyira. Cũã padeodúatã, peresuwiipu niirãrẽ wionéconobojĩya. Cũãpe ãmũãsepu catiré petihére cudugára, padeodúriyira.

36 ãpẽrã ñañarõ bui, tãnanóyira.† ãpẽrã cõmedárimena siatú, peresuwiipu duponoyira.‡

§ 11:31 Josué 6.22-25. * 11:32 Jueces 6-8. † 11:32 Jueces 4-5.

‡ 11:32 Jueces 13-16. § 11:32 Jueces 11-12. * 11:32 1 Samuel 16.1-1 Reyes 2.11. † 11:32 1 Samuel 1.1-25.1. ‡ 11:33 Daniel

6. § 11:34 Daniel 3. * 11:35 1 Reyes 17.17-24; 2 Reyes 4.25-37.

† 11:36 Jeremías 20.2; 37.15. ‡ 11:36 1 Reyes 22.26-27.

37 Āpērã ũtãperimena déesĩãnoyira. § Āpērã cúãye õpũĩrĩ deco widetãnoyira. Āpērã espadamena páatasĩãnoyira.* Āpērã suti manirã oveja caseri, cabra caserimena dícu sãñarira cuicãmesãyira. Cúã bóaneõrã, ñañarõ tiinórira, cãmitunorira niiyira.

38 Cúã atibúreco macãrã† nemorõ añurã niipacari, atibúreco macãrã cúã añurére ññadugariyira; cúãrẽ cõadugayira. Cõãmacũrẽ padeoré wapa cúãrẽ ñañarõ tiirí, cuira, basocá manirõ, yucu manirõpꝛ, ũtãyucupꝛ, ũtãtutiripꝛ, ditacoperipꝛ niisodeaatyira.

39 Cõãmacũ cúã niipetira padeorí ññagũ, “añurãrã niĩya” jĩyigu. Cũũ teero jĩri siro niipacari, cúũ cúãrẽ “ticogũda” jĩriguere ñeeriyira ména.

40 Cúã ñeeãdari suguero, Cõãmacũ marĩrẽ nemorõ añurére tiisuguedugarigu niiwĩ. Cũũ teero tiirí siro, cúã marĩmena sĩcãrõména añurã quẽnojeáadacua.

12

Jesuré nũnũdutĩre

1 Teero tiirã, cúãrẽ wãcũãda. Cúã paꝛ duuró manirõ “Cõãmacũ ‘ticogũda’ jĩriguere ticogũdaqui” jĩ padeorucúyira. Cúã padeorĩguere wãcũrã, marĩcã teerora padeorucújããda. Cũtũrĩ basocu máata jeadugagu tiiróbiro niĩãda. Cũũ niipetire nũcũrẽre cũũjã, cũtũwáqui. Cũũ nũcũrẽre cũũre tiiróbiro marĩ niipetire ñañaré tiirẽre duujãrõ

§ 11:37 2 Crónicas 24.21. * 11:37 Jeremías 26.20-23. † 11:38 “Atibúreco macãrã” jĩnoã Cõãmacũrẽ padeohérare.

booa. Teeré duurá, Cõãmacũ boorépere tiirucújãrõ booa.

² Jesuré wãcũnũnũsero booa. Cũũrã marĩrẽ sicato padeorí tiiwí. Cũũrã marĩrẽ padeoyapácũtiri tiigúdaqui. Cõãmacũrẽ padeojĩgã, cũũ too síro usenire buaádarere wãcũgũ, curusapũ páabiaturre nũcãjãyigũ. Boboró manirõ diayigũ. Teero tiigá, mecũtígãrẽ Cõãmacũya wãmo diamacũniñape jeanuãqui.

³ Múã Jesús ñañarõ netõríguere wãcũña. Ñañarã cũũrẽ bayiró ñañarõ tiiyíra. Teero tiirá, múãcã ñañarõ netõrã, páasũtiro manirõ cũũrẽ padeorucújãña.

⁴ Ñañarã cũã ñañaré tiirí, múã wederé wapa múãrẽ sĩarĩ tũgueñañaria ména.

⁵ Sícũ basocá cũũ põnarẽ wederébiro Cõãmacũ múãrẽ wedei. Cũũye queti jóaripũrũ wederiguere ¿wãcũrigari? Biiro jĩã:

Yũũ macũ, Cõãmacũ mũũrẽ bayiró wederémena quẽnojeáductiri, teero ññacõãrijãña.

Cũũ mũũrẽ tutiri, páasũtirijãña.

⁶ Cõãmacũ cũũ maĩrãrẽ bayiró quẽnojeári tiiquí.

Niipetira cũũ põnarẽ cũã ñañaré tiirí, ñañarõ tiiquí,* jĩ jóanoã.

⁷ Múã ñañarõ netõrã, “Cõãmacũ marĩrẽ quẽnojeáductigũ tiiquí” jĩrã, nũcãjãña. Cõãmacũ múãrẽ cũũ põnabiro tiiquí. Niipetira pacũsũmũã cũã põnarẽ quẽnojeári tiicúa.

⁸ Cõãmacũ niipetira cũũ põnarẽ quẽnojeári tiiquí. Cũũ múãrẽ quẽnohẽrĩ, cũũ põna díamacũ mee niicu. Pacũ manirã, teero buaríra tiiróbiro niicu.

* 12:6 Proverbios 3.11-12.

⁹ Apeyeréja, marĩ wĩmarã niirĩ, marĩ pacusũmũã marĩrẽ quẽnojeári tiiwá. Cúã teero tiiríguere marĩ padeowá. Teero tiirá, marĩ Pacu ãmũãsepũ niigúpereja toorá nemorõ yũro booa. Teero yũrucujãrã, catirucujããdacu.

¹⁰ Marĩ pacusũmũã atibárecopũ macãrã, marĩ cáãmena niirĩ, marĩrẽ quẽnojeári tiiwá. Cúã ãñurõ niidutira, cúã põõtẽõrõ quẽnowã. Cõãmacũpe marĩrẽ cũũ tiiróbiro ñañaré manirã niidutigu, quẽnojeári tiiquí.

¹¹ Diamacúrã niiã: Marĩrẽ quẽnojeári tiirítabere tũsaya maniã. Pũni niiã. Teero niipacari, quẽnorémena ãñurõ wáari tiia. Too síropure ãñurõ cũũ booróbiro diamacú tiiádacu; ãñurõ niirecutirere bũãádacu.

Cõãmacũyere tũodũgáheri, quio niiã

¹² Teero tiirá, basocá wãmorĩ, dũpori tutuhera tiiróbiro niirijãña; wãcũbayinemoña.

¹³ Múã diamacú tiirá, maarẽ sugewara tiiróbiro niiádacu. Múã teero tiirí, opayuriro tiiróbiro wáagucã múãrẽ ãñurõ nũnũgũdaqui; padeotutúanemogũdaqui. Opayuriro tiiróbiro wáanemoriqúi.

¹⁴ Niipetiramena cúaro manirõ ãñurõ niirecutiya. Ñañaré tiiró manirõ niiña. Ñañaré tiirá marĩ Õpũrẽ ññariadacua.

¹⁵ Múã tũomasĩña: Sícũno Cõãmacũ marĩrẽ ãñuré ticorere duurijããrõ. Sícũno cũũ wedeseremena, cũũ tiirémena ãpẽrã padeorere ñañorijããrõ. Teeré tiigú táa ñañaré tiiróbiro niiqui. Táa ñañaré wiiró, oterere ñañocú.

16 Teero biiri s̄c̄no c̄ũ n̄mo niih̄ḡomena ñañaré tiiríjãrõ. Teero biiri s̄c̄no Cõamacũ marĩrẽ ticoadarere “b̄ari niiré niĩã” j̄ĩ wãc̄urijãrõ. Esaú teero tiiyĩgũ. Juabóagũ, c̄ũ basocá s̄owũ niirere yaarémēna c̄ũ baipere wasoyĩgũ.

17 Múã masĩcu: Too síro Esaú c̄ũ pacũ “m̄urẽ añurõ wáaadacu” j̄ĩ wedecũrĩ boomiyĩgũ. C̄ũ pacũpe “m̄ũ bairé teeré c̄ũpetitoawũ” j̄ĩiyĩgũ. C̄ũ teero j̄ĩrĩ t̄ogú, bayiró utiyĩgũ. Teero utipacari, c̄ũ pacũ c̄ũ bairé c̄ũriguere wasomasĩña maniyĩro.

18 Múã tíato macãrã Israelya p̄ona macãrã tiiróbiro ãtãgú padeñamasĩrigupure jearia. Tiigupure bayiró j̄ũyiro. Toopure bayiró naĩtãyiro. B̄apo páa, wĩno bayiró wáyiro.

19 Teero biiri múã tíato macãrã tiiróbiro corneta b̄usurere t̄oríã. Cõamacũ wedeserecãrẽ t̄oñãria. Cũãpeja c̄ũ wedeseri t̄orã, cuiremena “nocõrõrã wedesearo sãa” j̄ĩyira.

20 Cõamacũ dutiariguere cuinetõnerã, teero j̄ĩyira. C̄ũ dutiarigue biiro j̄ĩyiro: “Atigú ãtãgũp̄ure catacũgũnorẽ ãtãperimena déesĩãña; o saderĩgũmena sããã. Wãicuracãrẽ teerora tiyã”, j̄ĩiyĩgũ Cõamacũ.

21 Teero wáarigue quionetõjõãyiro. Teero tiigú, Moisés basiro biiro j̄ĩiyĩgũ: “Ȳũ cuinetõgũ, ñapõpiga”, j̄ĩiyĩgũ.

22 Mũãpeja tiigupú jearono tiirã, Cõamacũ p̄utorũ jeacu. Toopú Cõamacũ catirucugũya macã, ãmũãsepũ niirí macã niĩã. Tiimacã Jerusalén wãmecutiri macã niĩã. Ëtãgú Sion wãmecutirigũcã

niiã. Tiimacãꝑꝰ ángelea ꝑꝰu peti niicua.

²³ Cũã neã, cũũrẽ usenipeocua. Cõãmacũ ꝑõna cũũ “ticogũda” jĩriguere ñeeãdaracã toopúra niicua. Cũã wãmerẽ ãmũãsepꝰu jóatunore niicu. Toopúra Cõãmacũ niipetirare besegú niiqui. Teero biiri too sũguero macãrãꝑꝰu diarira marĩmena sĩcãrõmẽna añũrã quẽnojeárira toopúra niicua.

²⁴ Jesús toopúra niiqui. Cũũ mama netõnẽre que-tire néeatirigu niiĩ. Jesuyé díi marĩ ñañaré tiirẽre coseré toopúra niicu. Cũũye díi Abelye díi nemorõ wapacutía.†

²⁵ Teero tiirá, Cõãmacũ múãrẽ wedegũre sũnarĩjãña. Too sũguero macãrãrẽ Cõãmacũ atibãrecopũre baurocá wedeseyigu. Cũã cũũrẽ sũnayíra. Teero tiirá, Cõãmacũ cũãrẽ ñañarõ tiiãdarere dutiwãmasĩriyira. Marĩpereja Cõãmacũ ãmũãsepꝰu wedesequi. Teero tiirá, marĩ cũũrẽ sũnarĩ, nemorõ ñañarõ tiigũdaqui. Dutiwãmasĩña maniãdacu.

²⁶ Tíatorũꝑꝰe Cõãmacũ wedeseri, dita cãmeñayiro. Atitópere cũũ “tiigũda” jĩriguere cũũye queti jóaripũꝑꝰe buenoã: “Sĩcãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda. Dita dícuẽre cãmeñarĩ tiirícu; ãmũãsepꝰu niirécãrẽ cãmeñarĩ tiigũda”,‡ jĩiyigu.

²⁷ Cũũ “sĩcãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda” jĩigũ, ateré jĩigũ tiii: Niipetire cũũ bauaneriguere néecomasiñenore cõãgũdaqui. Néecomasiña maniré dícu ꝑũtuãadacu.

²⁸⁻²⁹ Cõãmacũ Ôꝑũ niirõ marĩ cũũmena niiãdaro néecomasiña maniã. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ usenire ticoada. Cũũ tusarópũra cũũrẽ marĩ padeorẽre

† 12:24 Génesis 4.10. ‡ 12:26 Hageo 2.6.

wiyaáda. Marĩ Ōpũ Cõãmacũ niipetire ñañaré
ãñurõ jũpetiri tiirimebiro niĩ. Teero tiirá, cũrẽ
padeorá, quioníremena padeoáda.

13

Cõãmacũ t̄sarére tiiyá

¹ Múã Jesuré padeorá s̄c̄p̄ona tiiróbiro câmerĩ
maĩrucujãña.

² Múãye wiseripũ jearáre ãñurõ bocaya. Teeré
acabórijãña. Æp̄erã teero tiirá, ángelea jearirare
bocayira. “Ángelea niicua”, jĩ mas̄iyira.

³ Peresuwiipũ niirãrẽ wãcũña. Cúãmena
toopú niirã tiiróbiro t̄gueñaña. Ñañarõ netõ,
cãmitunoriracãrẽ wãcũña. Múãcã cúãbirora
õp̄ũcutia. Teero tiirá, ñañarõ netõapumasã.

⁴ Niipetira wãmosárirare quioníremena iñña.
Múã n̄mosãnumiã niihērãmena, múã man̄sũmũã
niihērãmena ñeeaperijãña. N̄momanirã,
man̄manirã noo booró ñeeapecãmesãrãrẽ
Cõãmacũ ñañarõ tiigúdaqui. Teero biiri wãmosárira
niipacara, ãp̄erãrẽ ñeeaperare ñañarõ tiigúdaqui.

⁵ Niyerure bayiró peti ɣgaripéarijãña. Múã
c̄orém̄ena ɣseniña. Cõãmacũ biiro jĩrigũ niiwĩ:
“M̄nr̄ẽ s̄c̄rã duuc̄ricu; cõãwaricu”,* jĩrigũ niiwĩ.

⁶ Teero tiirá, wãcũbayiremena biiro jĩmasã:
“Marĩ Ōpũ ɣnr̄e tiárũgũ niĩ. S̄c̄ũ ɣnr̄e ñañarõ
tiidũgári, cuiria”,†
jĩmasã.

⁷ Múãrẽ s̄onírirare Cõãmacũye queti múãrẽ
wederirare wãcũrucujãña. Cúã ãñurõ tiiréc̄ti

* 13:5 Deuteronomio 31.6. † 13:6 Salmo 118.6-7.

yapacutíriguere wācũña. Cũã padeorírobiro tiinunúseyá.

8 Jesucristo wasoríqui. Too sugueropu, mecātígãrẽ, too síropure teerora niirucugũdaqui.

9 Teero tiirá, ãpẽrã múãrẽ merẽã wederi, tuonunúserijãña. Cõãmacũ cũũ ãñurẽ ticorémena marĩrẽ yeeripũnarĩpu wãcũtutuari tiáro. Marĩ yaaré marĩ yeeripũnarĩrẽ wãcũtutuare ticoricu. Teero tiirá, múãrẽ “ateré yaaya; teeré yaarijãña” jĩĩrĩ, tuorijãña.

10 Jesús marĩ ñañaré tiiré wapa sãñórigu ni-iwĩ. Cõãmacũwiipu paiá wáicurare sãrã, teeména Cõãmacũrẽ acabóre sãĩrã tiimícua. Teero tiirá, cũã Jesús acabórere masĩricua.

11 Paiaré dutigú ãñunetõjõãri Tatiapure wáicuraye díire néesãwaqui. Tee díire Cõãmacũrẽ ticoqui, basocá ñañaré tiárigue wapare acabóre sãĩgú. Cũãye õpũãrĩrẽ macã wesapu néewa, sóedutiqui.

12 Teero tiirírobiro Jesús macã wesapu ñañarõ netõ, diayigu. Cũãye díimena marĩrẽ ãñurã putuári tiigú, teero tiiyigu.

13 Cũũ macã wesapu diarigue “bobo niĩã” jĩĩnoyiro. Cũũ diari, basocá cũũrẽ tuti, doojãyira. Marĩcãrẽ ãpẽrã tuti, doopacári, cũũrẽ nunuãda. Cũã doorere teero tũgueñajããda.

14 Atibúrecore marĩ niirí macãrẽ niidoaricu. Apemacã too síropu marĩ niirucuarari macãrẽ yuera tiia.

15 Teero tiirá, Cõãmacũrẽ usenire ticorucujããda Jesucristo marĩrẽ ãñurẽ tiiríguemena. Tee marĩ Cõãmacũrẽ ticoré niĩã. Cũũmena usenirã ni-

ijĩrã, ãpẽrãrẽ biiro jĩãda: “Cũũ marĩ Õpũ niĩ; ãñunetõjõãĩ”.

16 Teero biiri ãpẽrãrẽ ãñurõ tiirere acabõrijãña. Múã cõrõmena ãpẽrãrẽ tiiapuya. Múã teero tiiré múã Cõãmacũpũre ticorébiro niĩã. Múã teero tiirí, ãseniqui.

17 Múãrẽ sũonĩrãrẽ yũya. Cúã dutirere tiiyã. Cúã múãrẽ apeyepere padeorí jĩrã, ãñanũnũse, buerucucua. Cúã ateré masĩcua: Too síro Cõãmacũ cúãrẽ “¿diamacũ bueri; o merẽã buerite?” jĩ sãĩñãgũdaqui. Múã cúã dutirere yũri, ãseniremena múãrẽ coteadacua. Cúãrẽ bõaneõrã niirĩ tiirĩjãña. Múã cúãrẽ netõnũcãrĩ, cúã múãrẽ ãñurõ tiiapumasĩribocua.

18 Æsãrẽ Cõãmacũrẽ sãĩbosárucujãña. Æsã ãñurõ diamacũ tiijĩrã, ãñurõ yeeripũnacũtia. Niipetirere ãñurõ tiidugãa.

19 Múã yũre bayiró sãĩbosári booa. Múã sãĩrĩ, Cõãmacũ boorí, máata múã pũtopũ niigũdacu sũcã.

Wedeyaponorigue

20 Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ niirecãtirere ticogú niĩ. Cũũrã Jesuré oveja cotejú tiirõbiro niigú ãñugũrẽ diarigũpũre masõrigũ niiwĩ. Cũũrã marĩ Õpũ Jesucristoye dímena mama netõnẽdoare quetire jeari tiirígũ niiwĩ.

21 Cũũrã múãrẽ diamacũ quẽnojeári tiiaro. Niipetire múã tiirẽmena ãñurã niirĩ tiiaro. Teero tiirí, cúã boorere tiimasĩãdacu. Cũũrã Jesucristo tutuaremena marĩ cúã tũsarere tiirã niirĩ tiiaro. Cristore ãsenipeorucuada. Teerora tiiãda.

22 Yáa wedera, yuu múãrẽ wederére ãñurõmena tɔoyá. Ate yuu múãrẽ jóacoripũ yoeripũ niĩã.

23 Múãrẽ ateré wedea: Maríya wedegũ Timoteo peresuwiipũ niĩãrigure wionécotoayira méé. Cũũ máata yuu pɔtopũ jeari, múã pɔtopũ wáagu, cũũrẽ néewagũda.

24 Niipetira múãrẽ sɔonírã ãñuãrõ. Niipetira Jesuré padeorácã ãñuãrõ. Italia macãrã múãrẽ ãñudutiya.

25 Cõãmacũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Teerora tiiáro.

Cõãmacũ mecũã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8